

НАПРЯМ 12. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-374-6-50>

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ СПРАВЛЯННЯ МІСЦЕВИХ ЗБОРІВ ТА ПОДАТКІВ

Порхун В. М.

*аспірант кафедри конституційного та адміністративного права
Запорізького національного університету*

Реформа податкового законодавства, що результативно призвела до розробки та прийняття Податкового кодексу України, мала оновлення системи місцевих податків із збереженням повноважень органів місцевого самоврядування на їх встановленням. Так, у системі місцевих зборів залишилися: збір за місця для паркування транспортних засобів та туристичний збір (ст. 10 Податкового кодексу України).

До системи місцевих податків було віднесено: податок на майно та єдиний податок (ст. 10 Податкового кодексу України).

З 01.01.2016 р. було запроваджено суттєві зміни до розуміння системи органів місцевого самоврядування, що було доповнено в наслідок реформи децентралізації публічної влади радами об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад [1].

Кодифікація чинного податкового законодавства України, що відбулася у 2010 році шляхом ухвалення двох основоположних кодексів у сфері здійснення фіскальної та фінансової політики держави та регіонів. Кодекс як результат систематизації законодавства розуміється як певний законодавчий акт, що є систематизованим узагальненням ідей, принципів, положень, які мають внутрішню та зовнішню структурно-логічну будову, що характеризується цілісністю та погодженістю елементів [2, с. 155-160; 3; с. 163-164]. Як ознаку кодифікованого акту ряд вчених-теоретиків виділяють його відповідність окремій галузі чи підгалузі законодавства [4, с. 322-323].

Податковий кодекс України став узагальненням розвитку системоутворюючої роботи, де було розміщено принципи побудови податкової системи, її елементи, процедури справляння зборів та

податків, а також встановлюються процедури внесення змін до існуючої системи державних та місцевих податків та зборів [5].

У статті 4.1.9 Податкового кодексу України визначено, що одним із принципів податкової системи є принцип стабільності як неприпустимість внесення змін до будь-яких елементів податків та зборів пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. За час існування Податкового кодексу України було внесено понад 180 змін. Крім того одне положення Податкового кодексу України було визнано неконституційним відповідно до рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Податкового кодексу України від 12 червня 2012 року № 13-рп/2012 [6].

Проблематику низької ефективності правового регулювання системи справляння місцевих податків та зборів досліджувалось у публікаціях: О. П. Полякова, яким було опубліковано доцільність запровадження сплати податків підприємствами не за місцем реєстрації, а за місцезнаходженням або за місцем розміщення виробничих потужностей, що сприятиме суттєвому збільшенню дохідної частини місцевих бюджетів безпосередньо тих територіальних громад, на чиїх територіях розміщені виробничі потужності та покращити екологічну ситуацію у відповідній місцевості внаслідок перерахування екологічного податку до нього [7, с. 163-164]; О.М. Габрись, Т.Б. Шолкової [8], Т. В. Черної [9, с. 122–124], та запровадження оновленої структури Податкового кодексу України, де передбачити такі різновиди податку на майно, як: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; транспортний податок.

Варто навести результати здійсненого Т. В. Черною критичного аналізу системи справляння податку на майно та його місця в системі місцевих податків та зборів, які полягають в обґрунтуванні недоцільності відокремлення туристичного збору та збору за паркування транспортних засобів у розділі XII «Податок на майно». К.К. Недоступ, підтримаючи позицію вченою обґрунтовує, що природа таких місцевих зборів, як туристичний збір та збір за паркування транспортного засобу не відповідає змісту податку на майно [10]. Продовжуючи міркування, висловлені у публікаціях О.П. Полякова, Т.В. Черної, К.К. Недоступ, необхідно зазначити, що об'єктом оподаткування у справлянні як туристичного збору, так і збору за паркування транспортних засобів має розглядатися не реалізація особою права на річ, а реалізація права особи на дію, тобто права особи на отримання преференцій із використання земель комунальної чи державної власності для залишення на певний проміжок часу (паркування) транспортного засобу, або права

користуватися перевагами певної місцевості для відпочинку, рекреації, лікування, що визначає зміст туристичного збору. Саме тому вбачається за необхідне внести зміни до Податкового кодексу України у частині визначення структури системи місцевих зборів та податків.

Література:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році: Закон України від 24.12.2015 р. № 909-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/909-19#Text>

2. Теорія держави і права : підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін.; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2015. 368 с.

3. Теорія держави і права в схемах та таблицях : навчальний посібник / кол. авт.; заг. ред. Л. Р. Наливайко. Київ : «Хай-Тек Прес», 2020. 296 с.

4. Загальна теорія держави і права : підручник для студ. юрид. вищ. навч. закладів / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; за ред.: М. В. Цвіка, О. В. Петришина. Харків : Право, 2009. 584 с.

5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Податкового кодексу України від 12 червня 2012 року № 13-рп/2012. URL.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-12#n3>

6. Поляков О. П. Правове регулювання місцевого оподаткування в Україні в умовах фінансової децентралізації: дис. ... доктора філософії : 081 / Держ. подат. ун-т. Ірпінь. 2022. 209 с.

7. Габрись О. М., Шолкова Т. Б. Переваги та недоліки майнового оподаткування в Україні. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2018 (junie). С. 70–74

8. Чорна Т. В. Роль майнового оподаткування та проблеми нормативного закріплення податку на майно в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2017. № 30. Т. 1. С. 122–124.

9. Чорна Т. В. Роль майнового оподаткування та проблеми нормативного закріплення податку на майно в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2017. № 30. Т. 1. С. 122–124.

10. Недоступ К.К. Правове регулювання відносин у сфері справляння місцевих зборів: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Дніпро: Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2023. С. 56-60.